

Elucidating the Impact of Auditor Alertness on Audit Quality with the Mediating Role of Emotional Intelligence

Davoud Jouzdani¹, Mohammad Kashanipour², Azar Moslemi³, Mohsen Koohi Nasrabadi⁴

¹ PhD., Student, Department of Accounting, Khom.C, Islamic Azad University, Khomein, Iran.
da.jouzdani@iau.ir

² Department of Accounting, Faculty of Management and Accounting, Farabi College, University of Tehran,
Qom, Iran. kashanipour@ut.ac.ir

³ Department of Accounting, Khom.C, Islamic Azad University, Khomein, Iran (**Corresponding author**).
azar.moslemi@iau.ac.ir

⁴ Department of Social Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran. koohi.m@pnu.ac.ir

Abstract

Purpose: In today's complex economic environment, audit quality plays a fundamental role in ensuring transparency and building trust within the financial reporting system. This quality relies on the ability of independent auditors to provide accurate, impartial, and timely assessments of the financial and control status of economic entities. Among these factors, "Auditor Alertness" serves as a vital monitoring mechanism, playing a decisive role in enhancing audit quality. Alertness is the process through which an auditor identifies, analyzes, and appropriately reports significant deficiencies in the internal control system, potential material risks, and errors and irregularities to relevant stakeholders. However, the success of this complex process is not solely dependent on the auditor's technical knowledge and professional expertise; it is also profoundly influenced by deep-seated behavioral and psychological factors. In this regard, "Emotional Intelligence," as a set of skills and capabilities including self-awareness, self-regulation, motivation, empathy, and social skills, can play a catalytic role in strengthening the relationship between alertness and audit quality. High emotional intelligence helps auditors effectively manage their own and others' emotions in stressful and ambiguous situations, establish effective communication, and ultimately make more sound professional decisions. Acknowledging a gap in the existing literature, which has not yet simultaneously examined these three variables within an integrated model, this research was conducted with the main objective of "Examining the relationship between independent auditors' alertness and audit quality with the mediating role of emotional intelligence" in the geographical context of auditing firms in Tehran.

Method: This study is applied in terms of purpose and descriptive-survey in terms of execution method. The statistical population consisted of all active auditors in auditing firms located in Tehran, totaling 200 individuals. Using Morgan's sampling formula and simple random sampling, a sample size of 130 individuals was selected. The primary data collection tool in the field section was a questionnaire, which included three separate parts: a questionnaire for measuring auditor alertness comprising 52 questions and eight dimensions (individual, managerial, organizational, professional,

Cite this article: Jouzdani, D., Kashanipour, M., Moslemi, A. & Koohi Nasrabadi, M. (2025). Elucidating the Impact of Auditor Alertness on Audit Quality with the Mediating Role of Emotional Intelligence. *Studies of ethics and behavior in accounting and auditing*, 5(3), p. 73-98.
<https://doi.org/10.71907/sebaa.2025.12141201112>

Received: 2025/04/19 ; **Revised:** 2025/06/04 ; **Accepted:** 2025/06/25 ; **Published online:** 2025/10/02

Publisher: Qom Islamic Azad University **Article type:** Research Article

©2025/authors retain the copyright and full publishing rights

legal, auditing profession, environmental, and stakeholder factors); a questionnaire for measuring emotional intelligence based on Goleman's model comprising 33 questions and five dimensions (self-awareness, self-regulation, motivation, empathy, and social skills); and a questionnaire for measuring audit quality comprising 16 questions and four dimensions (management and leadership, professional quality, goal and mission, and customer value).

Findings: The reliability of the research instrument was confirmed using two indicators: Cronbach's alpha and Composite Reliability (CR), the values of which for all constructs were above 0.90. Validity: The validity of the instrument was also confirmed from two aspects: convergent validity (by calculating the AVE index, the values of which for all constructs were above 0.5) and discriminant validity (using the Fornell-Larcker criterion). For data analysis and testing the research hypotheses, Structural Equation Modeling (SEM) was employed using SMART PLS software. The theoretical framework of the research was also based on two key theories: the Theory of Planned Behavior (Ajzen) and Emotional Intelligence (Goleman).

Findings and Data Analysis:

- **Hypothesis 1:** Independent auditors' alertness has a positive, direct, and significant impact on audit quality (Path Coefficient: 0.472). This means that increasing auditors' ability and willingness to be alert directly leads to an enhancement in the ultimate quality of audit services.

- **Hypothesis 2:** Independent auditors' alertness has a positive and direct impact on their emotional intelligence (Path Coefficient: 0.996). This finding indicates that the act of being alert itself is an experiential learning process and leads to the strengthening of auditors' emotional skills.

- **Hypothesis 3:** Emotional intelligence directly and significantly leads to improved audit quality (Path Coefficient: 0.525). This result attests to the importance of developing emotional capabilities alongside auditors' technical skills.

- **Hypothesis 4:** showed that emotional intelligence plays a significant mediating role in the relationship between independent auditors' alertness and audit quality.

The ranking of the dimensions for each variable using the model showed:

- Among the alertness dimensions, the "Auditing Profession" factor with a weight of 0.995 was the most important, and the "Stakeholders" factor with a weight of 0.988 was the least important from the respondents' perspective.

- Among the audit quality dimensions, "Professional Quality" with a weight of 0.994 was identified as the most important factor, while "Management and Leadership" and "Customer Value" with a weight of 0.990 were recognized as the least influential factors.

- Among the components of emotional intelligence, "Self-Regulation" and "Self-Awareness" with a weight of 0.995 held the highest importance, and "Social Skill" with a weight of 0.991 had the lowest level of importance.

Conclusion: This research simultaneously emphasizes the role of alertness and emotional intelligence in enhancing audit quality within an integrated model. The findings confirm that effective auditor alertness not only directly increases audit quality but also indirectly improves the audit process quality through the enhancement of emotional skills (such as self-awareness and self-regulation). This finding provides a deeper understanding of the psychological mechanisms governing the professional auditing environment. Therefore, simultaneous attention to auditors' alertness capacity and strengthening their emotional intelligence plays a vital and strategic role in enhancing audit quality and, ultimately, consolidating public trust in the capital market. Accordingly, it is suggested that auditing firms and professional bodies, such as the Audit Organization, take fundamental and practical steps towards the continuous improvement of audit performance by: strategically investing in the design and implementation of specialized training workshops to cultivate emotional intelligence (focusing on self-awareness and self-regulation); incorporating emotional intelligence assessment criteria into auditor recruitment and evaluation processes; and also creating safe organizational, cultural, and protective platforms for the effective, unhesitating, and constructive expression of alerts. For future research, investigating the role of other mediating variables such as organizational culture or ethical leadership, and employing mixed methods (qualitative-quantitative) for a deeper analysis of these relationships is recommended.

Keywords: Auditor Alertness, Audit Quality, Independent Auditors, Emotional Intelligence, Structural Equation Modeling (SEM).

تبیین تاثیر هشداردهی حسابرسان بر کیفیت حسابرسي با نقش میانجی هوش هیجانی

داود جوزدانی^۱، محمد کاشانی پور^۲، آذر مسلمی^۳، محسن کوهی نصرآبادی^۴

^۱ دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران. da.jouzani@iau.ir

^۲ گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکدهگان فارابی، دانشگاه تهران، قم، ایران. kashanipour@ut.ac.ir

^۳ گروه حسابداری، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران (نویسنده مسئول). azar.moslemi@iau.ac.ir

^۴ گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. koohi.m@pnu.ac.ir

چکیده

هدف: کیفیت حسابرسي به توانایی حسابرسان مستقل در ارزیابی دقیق و بی طرفانه عملکرد مالی و کنترلی سازمان‌ها وابسته است. هشداردهی حسابرسان که شامل شناسایی و افشای ضعف‌های کنترلی و خطرات بالقوه است، تأثیر چشمگیری بر کیفیت حسابرسي دارد. این پژوهش با هدف بررسی تأثیر هشداردهی حسابرسان مستقل بر کیفیت حسابرسي و با در نظر گرفتن نقش میانجی هوش هیجانی انجام شده است.

روش: این پژوهش کاربردی و کمی است. داده‌ها از طریق توزیع پرسشنامه در میان ۱۳۰ حسابرسان فعال در مؤسسات حسابرسي تهران (از جامعه ۲۰۰ نفری) جمع‌آوری شد. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان تعیین گردیده و داده‌ها با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزار SMART PLS تحلیل شدند.

یافته‌ها: هشداردهی حسابرسان مستقل تأثیر مثبت و معناداری بر کیفیت حسابرسي دارد (ضریب مسیر: ۰,۴۷۲). تأثیر هشداردهی حسابرسان بر هوش هیجانی نیز با ضریب مسیر ۰,۹۹۶ مثبت و معنادار است. هوش هیجانی به‌طور مستقیم کیفیت حسابرسي را بهبود می‌بخشد (ضریب مسیر برابر است با ۰,۵۲۵). نتایج مدل معادلات ساختاری نشان داد که هوش هیجانی در رابطه بین هشداردهی حسابرسان و کیفیت حسابرسي، نقش میانجی ایفا می‌کند. در ابعاد هشداردهی عامل «حرفه حسابرسي» با وزن ۰,۹۹۵ بیشترین اهمیت و عوامل مربوط به «ذی‌نفعان» با وزن ۰,۹۸۸ کمترین اهمیت را نشان دادند. در ابعاد کیفیت حسابرسي عامل «کیفیت حرفه‌ای» با وزن ۰,۹۹۴، به عنوان مهم‌ترین عوامل، «مدیریت و رهبری» و «ارزش مشتری» با وزن ۰,۹۹۰ کم‌اثرترین عوامل بودند. در مولفه‌های هوش هیجانی «خودتنظیمی» و «خودآگاهی» با وزن ۰,۹۹۵ بالاترین اهمیت، و «مهارت اجتماعی» با وزن ۰,۹۹۱ کمترین سطح اهمیت را نشان دادند.

نتیجه‌گیری: توجه به ظرفیت هشداردهی حسابرسان، همراه با تقویت مهارت‌های هوش هیجانی آنان، نقش مهمی در ارتقای کیفیت حسابرسي دارد. از این‌رو، آموزش و توسعه هوش هیجانی در حسابرسان و فراهم‌سازی بسترهای سازمانی برای بیان مؤثر هشدارها، می‌تواند راهبردی مؤثر در بهبود عملکرد حسابرسي باشد.

کلیدواژه‌ها: هشداردهی حسابرسان، کیفیت حسابرسي، حسابرسان مستقل، هوش هیجانی، مدل‌سازی معادلات ساختاری.

استناد به این مقاله: جوزدانی، داود؛ کاشانی پور، محمد؛ مسلمی، آذر؛ کوهی نصرآبادی، محسن (۱۴۰۴). تبیین تأثیر هشداردهی حسابرسان بر کیفیت حسابرسي با نقش میانجی هوش هیجانی. *مطالعات اخلاق و رفتار در حسابداری و حسابرسي*، ۳(۳)، ص ۷۳-۹۸.

<https://doi.org/10.71907/sebaa.2025.12141201112>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۳/۱۳؛ تاریخ اصلاح: ۱۴۰۴/۰۳/۱۴؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۱۴؛ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۴/۰۷/۱۰

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم نوع مقاله: پژوهشی © ۱۴۰۴ نویسندگان دارنده حق مؤلف مقاله خود بدون محدودیت هستند.

۱. مقدمه

در محیط پیچیده و پرفشار اقتصادی کنونی، کیفیت حسابرسی به عاملی کلیدی در تضمین شفافیت و اعتمادسازی در گزارشگری مالی تبدیل شده است. حسابرسان مستقل نه تنها ملزم به ارائه ارزیابی‌های بی طرفانه در شرایط حساس هستند، بلکه برای اثرگذاری بیشتر، علاوه بر پایبندی به استانداردهای حرفه‌ای، شجاعت لازم برای هشداردهی در مورد تخلفات و ریسک‌های با اهمیت را نیز باید داشته باشند. هرچند هشداردهی به عنوان ابزاری نظارتی و مؤثر شناخته می‌شود، با این حال این فرایند به عوامل رفتاری و روان‌شناختی از جمله هوش هیجانی حسابرسان وابسته است. پژوهش حاضر با در نظر گرفتن این عوامل، به بررسی تأثیر هشداردهی حسابرسان مستقل بر کیفیت حسابرسی با در نظر گرفتن نقش میانجی هوش هیجانی می‌پردازد. هدف نهایی، ارائه راهکارهایی برای ارتقای کیفیت حسابرسی از طریق واکاوی سازوکارهای رفتاری و تخصصی مؤثر بر این فرآیند است.

۲. بیان مسأله

هشداردهی حسابرسان مستقل به معنای توانایی و تمایل حسابرسان برای شناسایی، تحلیل و گزارش مسائل، ریسک‌ها و نواقص موجود در ساختارهای مالی، کنترلی و مدیریتی سازمان است. این فرایند نه تنها به مهارت‌های حرفه‌ای حسابرسان وابسته است، بلکه تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل فردی (نظیر ویژگی‌های شخصیتی و اخلاقی)، سازمانی (مانند حمایت مدیریتی و فرهنگ سازمانی)، حرفه‌ای (مانند هنجارهای شغلی و قوانین حسابرسی) و محیطی (از جمله فشار ذی‌نفعان و عوامل قانونی) نیز قرار دارد. از این رو، هشداردهی را می‌توان یک پدیده‌ی چندبعدی و تعاملی دانست که در تعامل بین عوامل درونی و بیرونی شکل می‌گیرد و نقش بسزایی در ارتقای کیفیت حسابرسی ایفا می‌کند. هشداردهی حسابرسان مستقل تأثیر چشمگیری بر کیفیت حسابرسی دارد. با این حال، موفقیت این فرآیند به عوامل متعددی وابسته است، که یکی از مهم‌ترین آن‌ها هوش هیجانی^۱ حسابرسان است (شاهعلی‌زاده^۲ و همکاران، ۱۴۰۱). کیفیت بالای حسابرسی به ذینفعان اطمینان می‌دهد که اطلاعات مالی ارائه‌شده توسط سازمان دقیق، معتبر و عاری از تحریف‌های عمدی یا غیرعمدی است. از این رو، کیفیت حسابرسی تأثیر مستقیمی بر اعتماد سرمایه‌گذاران، تصمیم‌گیری‌های مدیریتی و حتی وضعیت اقتصادی سازمان‌ها دارد (پاترسون و همکاران، ۲۰۱۹؛ اورت و واگنهوفر^۳،

(۲۰۱۹). عوامل متعددی بر کیفیت حسابرسی تأثیر می‌گذارند، از جمله مهارت‌های حرفه‌ای حسابربان، سطح تجربه، رعایت استانداردهای حسابرسی و همچنین توانایی حسابربان در ارائه هشدارهای مناسب (چان و لیو^۱، ۲۰۲۲؛ جعفری و همکاران، ۱۴۰۰؛ هریس و ویلیامز^۲، ۲۰۲۰). برخی از محققان نیز به بررسی نقش هوش هیجانی حسابربان در افزایش کیفیت حسابرسی پرداخته‌اند و معتقد هستند که هوش هیجانی بر رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی تأثیر دارد (ستایش و همکاران، ۱۴۰۳). هوش هیجانی، به توانایی فرد در شناسایی، درک، مدیریت و کنترل احساسات خود و دیگران اشاره دارد (گلدمن^۳، ۱۹۹۸). در حرفه حسابرسی، هوش هیجانی می‌تواند نقشی حیاتی در مدیریت چالش‌های شغلی و برقراری ارتباط مؤثر با ذینفعان ایفا کند (ستایش و همکاران، ۱۴۰۳). حسابربان در طول فرآیند حسابرسی ممکن است با چالش‌های متعددی مواجه شوند، از جمله فشارهای زمانی، تعارض‌های اخلاقی، مقاومت مدیران در برابر افشای مشکلات، و یا پیچیدگی‌های فنی گزارش‌دهی. در چنین شرایطی، حسابربانی که از هوش هیجانی بالاتری برخوردارند، می‌توانند با مدیریت مؤثر احساسات خود و دیگران، بر این چالش‌ها غلبه کنند و وظایف خود را با کیفیت بالاتری انجام دهند (ملکی و ساعدی، ۱۴۰۱). هوش هیجانی به حسابربان کمک می‌کند تا با مهارت بیشتری به شناسایی مشکلات بپردازند، روابط کاری سازنده‌تری با مدیران و سایر ذینفعان ایجاد کنند، و حتی در شرایط استرس‌زا تصمیمات بهتری بگیرند. این ویژگی‌ها می‌تواند تأثیر مستقیمی بر توانایی حسابربان در ارائه هشدارهای دقیق و معتبر داشته باشد و در نتیجه به بهبود کیفیت کلی حسابرسی کمک کند. مطالعات اخیر نشان داده‌اند که رابطه میان هشداردهی حسابربان مستقل و کیفیت حسابرسی، تحت تأثیر عوامل فردی و رفتاری قرار دارد (آنتو^۴ و همکاران، ۲۰۲۴). با وجود اهمیت آشکار هشداردهی حسابربان و نقش هوش هیجانی در کیفیت حسابرسی، هنوز شکاف‌های قابل توجهی در ادبیات پژوهش در این زمینه وجود دارد. اگرچه مطالعات پیشین به طور جداگانه به بررسی رابطه هشداردهی با کیفیت حسابرسی (اقبالی، ۱۴۰۳؛ نان و همکاران، ۲۰۲۴) یا هوش هیجانی با کیفیت حسابرسی (ستایش و همکاران، ۱۴۰۳؛ بولیانتی و همکاران، ۲۰۲۳) پرداخته‌اند، اما سازوکار دقیق این روابط به خوبی تبیین نشده است. پرسش اصلی این است که آیا هشداردهی صرفاً یک عمل فنی است، یا تقویت هوش هیجانی می‌تواند به موفقیت بیشتر آن

1. Chan & Liu
2. Harris & Williams
3. Goleman
4. Alfiana Antoh

بینجامد؟ این پژوهش با تلفیق همزمان سه متغیر در یک مدل مفهومی، برای نخستین بار در ادبیات داخلی، به بررسی نقش میانجی هوش هیجانی در رابطه بین هشداردهی حسابرسان مستقل و کیفیت حسابرسی می‌پردازد. بر این اساس، این ایده را می‌سنجد که هوش هیجانی می‌تواند به عنوان یک عامل تقویت‌کننده، تاثیر هشداردهی را بر کیفیت حسابرسی افزایش دهد. به عبارت دیگر، حسابرسانی که از هوش هیجانی بالاتری برخوردارند، بهتر می‌توانند هیجانات خود و دیگران را در فرآیند دشوار هشداردهی مدیریت کنند که این امر در نهایت به ارائه هشدارهای موثرتر و ارتقای کیفیت حسابرسی می‌انجامد. این رویکرد، نوآوری کلیدی پژوهش حاضر را شکل داده و درک عمیق‌تری از سازوکارهای رفتاری و روان‌شناختی موثر بر کیفیت حسابرسی ارائه می‌دهد. این پژوهش با هدف بررسی نقش هشداردهی حسابرسان مستقل بر کیفیت حسابرسی با در نظر گرفتن نقش میانجی هوش هیجانی انجام شده است. از طریق این پژوهش تلاش می‌شود تا به سؤالات کلیدی زیر پاسخ داده شود:

۱) هشداردهی حسابرسان مستقل چگونه بر کیفیت حسابرسی تأثیر می‌گذارد؟

۲) هوش هیجانی چگونه می‌تواند این رابطه را تقویت یا تضعیف کند؟

این مقاله تلاش می‌کند با ارائه الگوی معادلات ساختاری، نقش هشداردهی حسابرسان و هوش هیجانی در ارتقای کیفیت حسابرسی را بررسی کرده و پیشنهادهایی عملی برای توسعه این فرآیند ارائه دهد.

۳. مرور ادبیات موضوع

۳-۱. مبانی نظری

۳-۱-۱. هشداردهی

هشداردهی به معنای گزارش یا افشای رفتارها یا شرایط غیرقانونی، غیراخلاقی یا پرخطر درون سازمان توسط فردی آگاه از آن است. در حرفه حسابرسی، هشداردهی می‌تواند شامل شناسایی و گزارش ضعف‌های کنترلی، اشتباهات مدیریتی، تقلب، تضاد منافع و سایر تخلفات مالی باشد. حسابرسان مستقل، به واسطه نقش نظارتی خود، معمولاً در موقعیت مناسبی برای مشاهده چنین مشکلاتی هستند و ایفای نقش هشداردهی آنان در ارتقای کیفیت گزارش‌دهی مالی حیاتی است (چان و لیو، ۲۰۲۲). با این حال، این اقدام همیشه ساده نیست و حسابرسان تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل ممکن است در هشدار دادن تردید کنند. این عوامل می‌توانند شامل ویژگی‌های شخصیتی، ادراک از حمایت سازمانی، هنجارهای حرفه‌ای، فشارهای محیطی، یا حتی نگاه ذی‌نفعان باشند (شاهعلی‌زاده و همکاران، ۱۴۰۱). از این‌رو، در پژوهش حاضر، هشداردهی به عنوان یک سازه

چند بُعدی در نظر گرفته شده که شامل ابعادی به این شرح است: عوامل فردی و شخصیتی، عوامل مدیریتی، عوامل سازمانی، عوامل حرفه‌ای و شغلی، عوامل قانونی و مقرراتی، عوامل محیطی و بیرونی، عوامل مربوط به حرفه حسابرسی، ذی‌نفعان و سهامداران. تعریف عملیاتی هشداری در این تحقیق، بر پایه همین مؤلفه‌ها و داده‌های حاصل از مصاحبه با خبرگان تدوین شده که آن را به ابزاری جامع برای سنجش رفتار هشداری تبدیل می‌کند.

۳-۱-۲. کیفیت حسابرسی

کیفیت حسابرسی مفهومی پیچیده و چندوجهی است که به میزان دقت، بی‌طرفی، قابلیت اتکاء و ارزش اطلاعاتی خدمات حسابرسی اشاره دارد. به‌طور کلاسیک، دی‌آنجلو^۱ (۱۹۸۱) کیفیت حسابرسی را به «احتمال کشف و گزارش تحریف‌های با اهمیت» تعریف می‌کند. حسابرسان با کیفیت بالا، ضمن رعایت استانداردهای حرفه‌ای، باید توانایی تشخیص موارد مشکوک، مقاومت در برابر فشارهای مدیریت، و ارائه گزارش‌های دقیق را داشته باشند. در پژوهش حاضر، از چهار بعد برای سنجش کیفیت حسابرسی استفاده شده که هر یک وجهی از عملکرد حرفه‌ای حسابرس را منعکس می‌کند:

- ◆ **مدیریت و رهبری:** نقش حسابرسان ارشد در هدایت تیم و مدیریت فرآیند حسابرسی،
  - ◆ **کیفیت حرفه‌ای:** میزان تسلط به استانداردها، قوانین و تجربه تخصصی،
  - ◆ **هدف و مأموریت:** هم‌راستایی فعالیت‌های حسابرسی با اهداف کلان سازمانی،
  - ◆ **ارزش مشتری:** میزان درک نیازهای صاحب‌کار و ارائه خدمات متناسب با انتظارات او.
- افزایش کیفیت حسابرسی نه تنها اعتماد ذی‌نفعان را جلب می‌کند، بلکه خطر تخلف، فساد و ناکارآمدی را کاهش می‌دهد (اورت و واگنهوفر، ۲۰۱۹).

۳-۱-۳. هوش هیجانی

هوش هیجانی^۲ به توانایی شناسایی، درک، مدیریت و تنظیم احساسات خود و دیگران اشاره دارد (گلدمن، ۱۹۹۸). در محیط‌های حرفه‌ای پیچیده مانند حسابرسی، هوش هیجانی عاملی تعیین‌کننده در موفقیت تعاملات، تصمیم‌گیری در شرایط فشار و توانایی مقابله با موقعیت‌های مبهم و تعارض‌آمیز است. پژوهش‌های مختلف نشان داده‌اند که حسابرسانی که از سطح بالاتری از هوش هیجانی برخوردارند، در مواجهه با فشارهای زمانی، تعارض‌های اخلاقی، مقاومت مدیریت و سایر چالش‌ها،

1. DeAngelo

2. EQ

عملکرد موفق‌تری دارند (ملکی و ساعدی، ۱۴۰۱؛ یولیانتی،^۱ ۲۰۲۳). در این پژوهش، هوش هیجانی براساس مدل پنج‌عاملی گلدمن بررسی شده و ابعاد زیر را شامل می‌شود:

◆ **خودآگاهی:** شناخت دقیق احساسات خود و تأثیر آن‌ها بر رفتار حرفه‌ای،

◆ **خودتنظیمی:** توانایی کنترل تکانه‌ها، مدیریت هیجان‌ها و تطبیق با موقعیت‌های دشوار،

◆ **خودانگیزگی:** انگیزش درونی برای انجام وظایف به بهترین شکل،

◆ **همدلی:** درک احساسات و دیدگاه‌های دیگران به ویژه مشتریان و همکاران،

◆ **مهارت‌های اجتماعی:** توانایی ایجاد و حفظ روابط حرفه‌ای مؤثر.

مطالعات پیشین نیز رابطه مثبت بین مؤلفه‌های هوش هیجانی و عملکرد حسابرسان را تأیید کرده‌اند (ستایش و همکاران، ۱۴۰۳).

۲-۳. مرور پژوهش‌های پیشین

در این بخش به مرور پژوهش‌های پیشین در ایران و خارج از ایران پرداخته شده است که در زمینه روابط هشداردهی، هوش هیجانی و کیفیت حسابداری می‌باشند.

کاشانی‌پور و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی قصد هشداردهی حسابرسان مستقل در مورد تخلف پرداختند و تحقیق آن‌ها با هدف بررسی افشای تخلفات سازمانی با استفاده از تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده بین حسابرسان مستقل شاغل در مؤسسات حسابداری و سازمان حسابداری انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد که متغیرهای نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده شامل نگرش نسبت به افشاجاری، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری ادراک شده، تأثیر مستقیم و معناداری بر افشاجاری دارند.

شاهعلی‌زاده و همکاران (۱۴۰۱) نیز در پژوهشی به بررسی نقش میانجی هوش هیجانی در رابطه رهبری اخلاقی با قصد هشداردهی حسابرسان مستقل پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد، رهبری اخلاقی بر قصد هشداردهی حسابرسان به صورت مستقیم تأثیر مثبت و معناداری دارد و این رابطه با واسطه هوش هیجانی نیز معنادار بوده و تقویت می‌شود. بنابراین، هوش هیجانی میانجی‌گری مناسب برای رابطه رهبری اخلاقی با قصد هشداردهی حسابرسان است.

حمصیان کاشانی و حاجبها (۱۴۰۲)، در پژوهشی به ارائه الگویی جهت افزایش کیفیت اظهارنظر حسابرس مبتنی بر پیشینه رفتاری، هوش اخلاقی و هوش معنوی شرکای مؤسسات حسابداری پرداختند. نتایج حاصل از بخش کیفی حاکی از آن است که، کیفیت اظهارنظر حسابداری تحت تأثیر پنج مقوله صوری، شمول نظرات، کمیت، انطباق‌پذیری و بندهای خاص و همچنین پیشینه رفتاری

تحت تاثیر مولفه‌های اخلاقی، شخصیتی، همکاری و نگرش است. همچنین به ترتیب اولویت، هوش معنوی و سپس هوش اخلاقی و پیشینه رفتاری بر کیفیت اظهارنظر حسابرس تاثیر مستقیم دارند. عالی‌پور و زنگنه (۱۴۰۲) در بررسی عوامل موثر بر توانایی کشف تقلب از طریق رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی به این نتیجه رسیدند که هوش هیجانی بر رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی اثر منفی دارد.

اقبالی (۱۴۰۳) در پژوهشی به بررسی تاثیر هشداردهی در رابطه با تقلب بر کیفیت حسابرسی با توجه به نقش میانجی اخلاق حرفه‌ای پرداخته است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان داد که هشداردهی در رابطه با تقلب بر کیفیت حسابرسی تاثیر دارد. همچنین اخلاق حرفه‌ای در رابطه بین هشداردهی در رابطه با تقلب و کیفیت حسابرسی نقش میانجی دارد.

ستایش و همکاران (۱۴۰۳) در پژوهشی به بررسی تاثیر شایستگی‌های هوش هیجانی بر رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی پرداخته‌اند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که خوش‌بینی، خودآگاهی و همدلی بر رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی به گونه‌ای منفی اثرگذار است و خودمدیریتی و انعطاف‌پذیری بر رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی اثرگذار نمی‌باشد.

یولیانتی و همکاران (۲۰۲۳) با مطالعه تأثیر تعهد حرفه‌ای، تعهد به اخلاق، منبع کنترل درونی و هوش هیجانی بر توانایی کشف تقلب از طریق رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که هوش هیجانی بالا بر کاهش رفتار کاهنده کیفیت حسابرسی و توانایی کشف تقلب تأثیر مثبت دارد. علاوه بر این، نهادهای دولتی از طریق آموزش قاطعیت در هوش هیجانی حسابرسان داخلی و منبع کنترل داخلی نقش دارند.

داس مارانگو و باربا^۱ (۲۰۲۳) در پژوهشی به بررسی تاثیر کیفیت کمیته حسابرسی بر بهترین شیوه‌های هشداردهی پرداخته‌اند. یافته‌ها نشان داد که کیفیت کمیته حسابرسی یک عامل تعیین‌کننده در اجرای بهترین شیوه‌های هشداردهی است. شرکت‌هایی که از کمیته‌های حسابرسی با کیفیت بالاتری برخوردار بودند، شیوه‌های بهتری در زمینه هشداردهی و حمایت از گزارش‌کنندگان تخلفات داشتند. با این حال، این رابطه تحت تأثیر ویژگی‌های خاص شرکتی (مانند صنعت مالی و ساختار مالکیت) قرار می‌گیرد، به طوری که در شرکت‌های فعال در صنعت مالی و شرکت‌هایی با تمرکز مالکیت بالا، تأثیر مثبت کیفیت کمیته حسابرسی بر حفاظت از گزارش‌کنندگان تخلفات ضعیف‌تر می‌شود.

آنتو^۱ و همکاران (۲۰۲۴) در پژوهشی به بررسی هشداردهی حسابرسان داخلی با استفاده از یک مدل تصمیم‌گیری اخلاقی یکپارچه پرداختند. نتایج نشان داد که آگاهی اخلاقی بر اهداف هشداردهی تأثیر می‌گذارد و نگرش نسبت به افشاگری تأثیر آگاهی اخلاقی بر هشداردهی داخلی را تعدیل می‌کند. علاوه بر این، جو اخلاقی درک شده رابطه بین آگاهی اخلاقی و نگرش نسبت به هشداردهی، و همچنین ارتباط بین نگرش نسبت به هشداردهی و قصد هشداردهی خارجی را تعدیل می‌کند.

نان^۲ و همکاران (۲۰۲۴) در مقاله‌ای با عنوان «حسابرسی با احتمال هشداردهی»، تأثیر ترویج هشداردهی بر کیفیت حسابرسی و کشف تحریف‌ها را بررسی کردند. از یک‌سو، هشداردهی مجری را از احتمال تحریف آگاه می‌کند و تلاش‌های نظارتی را افزایش می‌دهد، که می‌تواند کیفیت حسابرسی را بهبود بخشد. از سوی دیگر، ترویج هشداردهی ممکن است در صورت عدم وجود ادعای هشداردهی، تلاش‌های تحقیقاتی مجری را کاهش دهد و انگیزه حسابرس برای افزایش کیفیت حسابرسی را کم کند.

جدول ۱- تبیین شکاف پژوهش

نام محقق	سال	هشداردهی	کیفیت حسابرسی	هوش هیجانی	روش پژوهش
کاشانی‌پور و همکاران	۱۳۹۸	✓			معادلات ساختاری
شاهعلی‌زاده و همکاران	۱۴۰۱	✓		✓	معادلات ساختاری
حمصیان کاشانی و حاجیها	۱۴۰۲		✓		معادلات ساختاری
عالی‌پور و زنگنه	۱۴۰۲		✓	✓	معادلات ساختاری
اقبالی	۱۴۰۳	✓	✓		معادلات ساختاری
ستایش و همکاران	۱۴۰۳		✓	✓	معادلات ساختاری
یولیاتی و همکاران	۲۰۲۳		✓	✓	معادلات ساختاری
مارانگو و باربا	۲۰۲۳	✓	✓		تحلیل رگرسیون
آنتو و همکاران	۲۰۲۴	✓			معادلات ساختاری
نان و همکاران	۲۰۲۴	✓	✓		تحلیل رگرسیون
پژوهش حاضر	۲۰۲۵	✓	✓	✓	معادلات ساختاری

در جدول (۱) خلاصه پژوهش‌های پیشین و مقایسه آنها با پژوهش حاضر ارائه شده است. همانگونه که در این جدول مشاهده می‌شود، در بین پژوهش‌های پیشین در داخل و خارج از ایران، همزمان سه متغیر هشداردهی، کیفیت حسابرسی و هوش هیجانی در نظر گرفته نشده است. لذا

1. Antoh
2. Nan

پژوهش حاضر در بررسی رابطه بین هر سه متغیر و بررسی تأثیر میانجی‌گری هوش هیجانی بر رابطه هشداردهی حساب‌رسان مستقل و کیفیت حساب‌رسی، نسبت به پژوهش‌های پیشین جدید بوده و دارای نوآوری است.

۴. روش پژوهش

۴-۱. نوع روش پژوهش

این تحقیق پژوهش از نوع کاربردی است؛ زیرا هدف آن استفاده از دانش نظری و کاربردی در یک حوزه خاص می‌باشد. روش جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه است و به‌همین دلیل پژوهش حاضر از نوع کمی محسوب می‌شود. همچنین، این پژوهش از نظر روش گردآوری داده‌ها و تحلیل، توصیفی (غیر آزمایشی) است و محقق تلاش می‌کند تا به یک مسئله واقعی پاسخ دهد. با توجه به استفاده از پرسشنامه و عدم دخالت محقق در نتایج، این پژوهش توصیفی پیمایشی نیز به‌شمار می‌رود.

۴-۲. تئوری پشتیبان و فرضیه‌های پژوهش

پژوهش حاضر بر مبنای دو نظریه کلیدی در حوزه‌های روان‌شناسی اجتماعی و رفتار سازمانی استوار است که چارچوب نظری و مبنای مفهومی روابط میان متغیرهای اصلی پژوهش (هشداردهی حساب‌رسان مستقل، هوش هیجانی و کیفیت حساب‌رسی) را شکل می‌دهند.

۴-۲-۱. نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده^۱ (آژن، ۱۹۹۱)

نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده یکی از پرکاربردترین نظریه‌ها در تحلیل رفتارهای آگاهانه و تصمیم‌محور در محیط‌های کاری است. این نظریه بیان می‌کند که رفتارهای انسانی تحت تأثیر سه عامل عمده شکل می‌گیرند: نگرش نسبت به رفتار، هنجارهای ذهنی (فشار اجتماعی) و کنترل رفتاری ادراک شده. در زمینه حساب‌رسی، هشداردهی (افشای تخلفات یا ضعف‌ها) رفتاری است که مستقیماً در چارچوب این نظریه قابل تحلیل است. تصمیم حساب‌رسان برای هشداردهی، متأثر از نگرش فرد نسبت به افشاء (مثلاً باور به اهمیت افشای تخلف)، فشارهای حرفه‌ای یا سازمانی، و ادراک او از توانایی خود برای مواجهه با پیامدهای هشداردهی است (کاشانی پور و همکاران، ۱۳۹۸). بر اساس این نظریه، هرچه میزان هشداردهی بیشتر شود، فرد در معرض تجارب رفتاری خاصی قرار می‌گیرد که بر ادراک، احساسات و مهارت‌های اجتماعی او اثرگذار است.

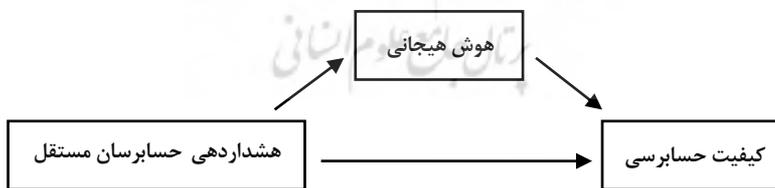
۲-۲-۴. نظریه هوش هیجانی (گلدمن، ۱۹۹۸)

گلدمن هوش هیجانی را مجموعه‌ای از مهارت‌های فردی و بین فردی می‌داند که شامل پنج حوزه اصلی است: خودآگاهی، خودتنظیمی، خودانگیختگی، همدلی و مهارت‌های اجتماعی. او تأکید دارد که این قابلیت‌ها نه تنها ذاتی نیستند، بلکه در طول زمان و از طریق تجربه‌های چالشی قابل یادگیری و تقویت‌اند. در چارچوب این نظریه، هشداردهی به‌عنوان یک تجربه عاطفی-اخلاقی دشوار، فرصتی برای رشد مؤلفه‌های مختلف هوش هیجانی فراهم می‌کند. حسابرسانی که در مواجهه با تعارضات یا فشارهای مدیریتی اقدام به هشداردهی می‌کنند، ناگزیر باید بر هیجانات خود غلبه کرده، تعاملات مؤثری داشته باشند و از استراتژی‌های خودتنظیمی بهره بگیرند. بنابراین، می‌توان انتظار داشت که عمل هشداردهی به تقویت تدریجی هوش هیجانی حسابرسان کمک کند.

بر مبنای این دو نظریه، مدل مفهومی پژوهش چنین تبیین می‌شود:

- ◆ هشداردهی رفتاری آگاهانه و قابل تحلیل براساس نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده است؛
- ◆ این رفتار، از طریق فرایندهای یادگیری، واکنش‌های هیجانی و تعامل اجتماعی، می‌تواند به ارتقای مؤلفه‌های هوش هیجانی منجر شود (بر پایه نظریه گلدمن)؛
- ◆ در نتیجه، هوش هیجانی به‌عنوان یک متغیر میانجی، نقشی کلیدی در پیوند بین هشداردهی و کیفیت حسابرسی ایفا می‌کند.

در این مقاله از مدل‌سازی معادلات ساختاری جهت بررسی موضوع پژوهش و تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. متغیرهای پژوهش عبارتند از هشداردهی حسابرسان مستقل، کیفیت حسابرسی و هوش هیجانی. متغیرهای پژوهش در قالب مدل مفهومی به صورت شکل (۱) است.

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

با توجه به مدل مفهومی و عنوان موضوع پژوهش، فرضیه‌های مقاله حاضر به شرح زیر تدوین شده‌اند:

- فرضیه اول: هشداردهی حسابرسان مستقل بر کیفیت حسابرسی تاثیر معنادار دارد.
- فرضیه دوم: هشداردهی حسابرسان مستقل بر هوش هیجانی آنها تاثیر معنادار دارد.

فرضیه سوم: هوش هیجانی بر کیفیت حسابرسی تأثیر مثبت و معنادار دارد.
فرضیه چهارم: هوش هیجانی بر رابطه هشداردهی حسابرسان مستقل و کیفیت حسابرسی تأثیر معنادار دارد.

۳-۴. جامعه آماری، نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه حسابرسان فعال در موسسات حسابرسی در شهر تهران بوده که تعداد آنها ۲۰۰ نفر می‌باشد. با استفاده از جدول نمونه‌گیری مورگان حجم نمونه ۱۳۰ نفر تعیین شد. انتخاب حجم نمونه به روش تصادفی ساده بود.

۴-۴. ابزار جمع‌آوری داده‌ها

جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز برای این تحقیق به دو صورت انجام گرفته است:
 ♦ **کتابخانه‌ای:** در این قسمت جهت گردآوری اطلاعات در زمینه مبانی نظری و ادبیات تحقیقی موضوع، از مقالات، کتب، پایان‌نامه‌ها، نشریات استفاده شده است.
 ♦ **میدانی:** در این قسمت به منظور جمع‌آوری داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها از پرسشنامه استفاده شده است.

جهت گردآوری داده‌ها از سه پرسشنامه عوامل موثر بر هشداردهی شامل ۵۲ سوال، پرسشنامه هوش هیجانی شامل ۳۳ سوال و پرسشنامه کیفیت حسابرسی شامل ۱۶ سوال استفاده شد. در بخش پرسشنامه پژوهش حاضر از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت استفاده گردیده است. در مقیاس لیکرت، اساس کار بر فرض هم‌وزن نبودن سوالات استوار است. بدین ترتیب به هر سوال نمراتی (مثلاً از ۱ تا ۵ برای مقیاس لیکرت ۵ گزینه‌ای) داده می‌شود که مجموع نمراتی که هر فرد از سوالات می‌گیرد، نمایانگر گرایش او خواهد بود.

جدول ۲- پرسشنامه طراحی شده برای مولفه‌های هشداردهی حسابرسان مستقل

ردیف	مولفه	شماره سوالات
۱	عوامل فردی و شخصیتی حسابرس	سوالات ۱-۱۲
۲	عوامل مدیریتی	سوالات ۱۳ تا ۱۴
۳	عوامل سازمانی	سوالات ۱۵ تا ۱۹
۴	عوامل شغلی و حرفه‌ای حسابرس	سوالات ۲۰ تا ۲۵
۵	عوامل قانونی و مقررات	سوالات ۲۶ تا ۳۴
۶	عوامل حرفه حسابرسی	سوالات ۳۵ تا ۴۶
۷	عوامل محیطی	سوالات ۴۷ تا ۴۹
۸	ذینفعان و سهامداران	سوالات ۵۰ تا ۵۲

جدول ۳- پرسشنامه هوش هیجانی

ردیف	موفه	شماره سوالات
۱	خودآگاهی	سوالات ۶، ۱۰، ۱۲، ۱۴، ۲۴، ۲۷، ۳۲ و ۳۳
۲	خودتنظیمی	سوالات ۲، ۵، ۱۱، ۱۶، ۱۸، ۲۳ و ۳۰
۳	خودانگیزگی	سوالات ۱، ۹، ۱۵، ۲۰، ۲۱، ۲۶ و ۳۱
۴	همدلی	سوالات ۳، ۴، ۱۷، ۲۲، ۲۵ و ۲۹
۵	مهارت‌های اجتماعی	سوالات ۷، ۸، ۱۳، ۱۹، ۲۸

جدول ۴- پرسشنامه کیفیت حسابداری

ردیف	موفه	شماره سوالات
۱	مدیریت و رهبری	سوالات ۱ تا ۵
۲	کیفیت حرفه‌ای	سوالات ۶ تا ۹
۳	هدف و مأموریت	سوالات ۱۰ تا ۱۳
۴	ارزش مشتری	سوالات ۱۴ تا ۱۶

در این پژوهش برای تعیین روایی محتوایی ابزار اندازه‌گیری، از روایی همگرا^۱ (سنجش میزان تبیین متغیر پنهان توسط متغیرهای مشاهده‌پذیر) استفاده شده است. برای شاخص متوسط واریانس استخراج شده^۲ حداقل مقدار ۰/۵ * مقدار قابل قبولی است که این مقدار نشان دهنده این است که متغیرهای مشاهده‌پذیر حداقل ۵۰ درصد واریانس متغیر پنهان خود را تبیین می‌کند. همچنین از روایی تشخیصی یا واگرا^۳ که توانایی یک مدل اندازه‌گیری انعکاسی را در میزان افتراق مشاهده‌پذیرهای متغیر پنهان آن مدل با سایر مشاهده‌پذیرهای موجود در مدل را می‌سنجد، استفاده شده که روایی تشخیصی در واقع مکمل روایی همگرا است که نشان‌دهنده تمایز نشانگرهای یک متغیر پنهان از سایر نشانگرهای دیگر در همان مدل ساختاری است (هیر^۴ و همکاران، ۲۰۲۲). برای اندازه‌گیری روایی واگرا از آزمون بار مقطعی^۵ و آزمون فورنل-لارکر^۶ استفاده شده است. هم در روایی همگرا و هم در روایی واگرا، ابزار اندازه‌گیری تایید گردید. در این پژوهش برای اندازه‌گیری پایایی ابزار اندازه‌گیری از سه روش استفاده شده است:

1. Convergent Validity
2. Average Variance Extracted (AVE)
3. Discriminant Validity
4. Hair
5. Cross Loading
6. Fornell & Larcker

مقادیر بارهای عاملی متغیرهای مشاهده‌پذیر: در صورتی مدل اندازه‌گیری انعکاسی، مدلی همگن خواهد بود که قدر مطلق بار عاملی هریک از متغیرهای مشاهده‌پذیر، متناظر با متغیر پنهان آن مدل دارای مقدار حداقل ۰/۷ باشد (هیر و همکاران، ۲۰۲۲).

معناداری بارهای عاملی: چنانچه مقدار بدست آمده بالای حداقل آماره در سطح مورد اطمینان در نظر گرفته شده باشد، آن رابطه یا فرضیه تایید می‌شود. در سطح معناداری ۹۰ درصد، ۹۵ درصد و ۹۹ درصد این مقدار به ترتیب با حداقل آماره $t_{1/64}$ ، $t_{1/96}$ و $t_{2/58}$ مقایسه می‌شود.

آلفای کرونباخ^۱ و پایایی مرکب^۲: آلفای کرونباخ برای سنجش هماهنگی درونی ابزارهای اندازه‌گیری مانند پرسش‌نامه‌ها استفاده می‌شود. این روش فرض می‌کند که همه سؤالات وزن یکسانی دارند. برای رفع این محدودیت، از پایایی مرکب (پیشنهاد ورتس^۳ و همکاران، ۱۹۷۴) استفاده می‌شود که اهمیت نسبی سؤالات را در نظر می‌گیرد و دقت بیشتری دارد. در این پژوهش براساس سه روش فوق، پایایی ابزار اندازه‌گیری تایید گردید.

۵. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

در مرحله تجزیه و تحلیل، محقق باید اطلاعات و داده‌ها را در مسیر هدف پژوهش و ارزیابی فرضیه‌های خود مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد. در این مقاله، برای بدست آوردن مدل نهایی پژوهش و بررسی برازش آن و رتبه‌بندی و به دست آوردن وزن‌های عوامل، از نرم‌افزار اسمارت پی. ال. اس.^۴ استفاده شده است. در ادامه ابتدا آمار توصیفی نمونه آماری ارائه و سپس به تحلیل نتایج معادلات ساختاری پرداخته شده است.

۵-۱. آمار توصیفی

نمونه آماری این پژوهش شامل ۱۳۰ نفر بود. توزیع فراوانی شرکت‌کنندگان براساس جنسیت، سطح تحصیلات و سابقه کار در جدول شماره (۵) آمده است.

جدول ۵- آمار توصیفی نمونه آماری

متغیر	مقوله	فراوانی (n)	درصد (%)
جنسیت	زن	۳۰	۲۳,۱
	مرد	۱۰۰	۷۶,۹

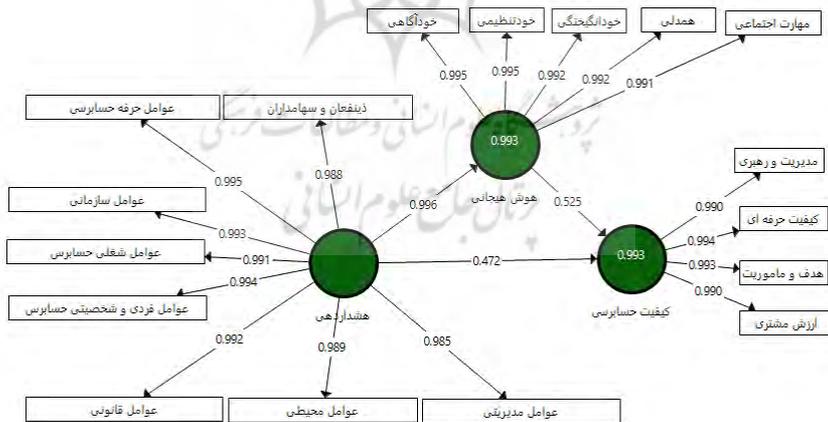
1. Cronbachs Alpha
2. Composite Reliability
3. Werts
4. Smart PLS

متغیر	مقوله	فراوانی (n)	درصد (%)
تحصیلات	کارشناسی	۴۴	۳۳٫۸
	کارشناسی ارشد	۶۲	۴۷٫۷
	دکتری	۲۴	۱۸٫۵
سابقه کار (سال)	کمتر از ۵	۹	۶٫۹
	۶ تا ۱۰	۱۹	۱۴٫۶
	۱۱ تا ۱۵	۷۶	۵۸٫۵
	۱۵ سال و بیشتر	۲۶	۲۰

همان‌طور که در جدول شماره (۵) نشان داده شده است، ۲۳/۱ درصد از شرکت‌کنندگان زن و ۷۶/۹ درصد مرد بودند. از نظر سطح تحصیلات، ۳۳/۸ درصد دارای مدرک کارشناسی، ۴۷/۷ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۱۸/۵ درصد دارای مدرک دکتری بودند. در رابطه با سابقه کار، ۶/۹ درصد از شرکت‌کنندگان سابقه کار کمتر از ۵ سال، ۱۴/۶ درصد سابقه کار بین ۶ تا ۱۰ سال، ۵۸/۵ درصد سابقه کار بین ۱۱ تا ۱۵ سال و ۲۰/۰ درصد سابقه کار بیش از ۱۵ سال داشتند.

۲-۵. بارهای عاملی و ضرایب مسیر

شکل (۲) مدل تخمین زده شده در محیط نرم‌افزار SmartPLS را نشان می‌دهد. در این شکل، ضرایب مسیر بین متغیرها و همچنین مقادیر بار عاملی برای هر متغیر نشان داده شده است.

نمودار ۲- برازش مدل براساس روش معادلات ساختاری

همان‌طور که در شکل (۲) مشاهده می‌شود، تمام بارهای عاملی متغیر مستقل (هشداردهی حسابرسان)، متغیر وابسته (کیفیت حسابداری) و متغیر میانجی (هوش هیجانی) بزرگ‌تر از ۰/۷ هستند که مقادیر مطلوبی می‌باشند. به عبارتی، می‌توان گفت که بارهای عاملی تمام آیتم‌ها روی

متغیرهای پنهان، نشان‌دهنده برازش مناسب مدل اندازه‌گیری است. بنابراین، همبستگی مناسب بین آیتم‌ها و متغیرهای پنهان تأیید می‌شود. علاوه بر این، در شکل (۲)، ضرایب مسیر بین متغیرهای پژوهش قابل مشاهده بوده که نشان‌دهنده رابطه بین آنهاست. مطابق این شکل می‌توان گفت:

♦ ضریب تأثیر هشداردهی حسابرسان مستقل بر هوش هیجانی آنها برابر با $0/996$ است.

♦ ضریب تأثیر هشداردهی حسابرسان مستقل بر کیفیت حسابرسی برابر با $0/472$ است.

♦ ضریب تأثیر هوش هیجانی بر کیفیت حسابرسی برابر با $0/525$ می‌باشد.

همچنین در شکل (۲) عدد $0/993$ برای دو متغیر هوش هیجانی و کیفیت حسابرسی نشان دهنده مقادیر ضریب تعیین R^2 معیاری برای میزان تغییرات هر یک از متغیرهای وابسته مدل است که به وسیله متغیرهای مستقل تبیین می‌شود. مقدار R^2 تنها برای متغیرهای درون‌زای مدل ارائه می‌شود و در مورد سازه‌های برون‌زا مقدار آن برابر صفر است. هرچه مقدار R^2 مربوط به سازه‌های درون‌زای مدل بیشتر باشد، نشان‌دهنده برازش بهتر مدل است.

۳-۵. روایی و پایایی

روایی و پایایی در روش مدل‌یابی معادلات ساختاری شامل روایی همگرا، روایی تشخیصی و پایایی سازه می‌باشد که در این پژوهش از روش‌های یاد شده و آلفای کرونباخ^۱ برای محاسبه هماهنگی درونی (پایایی) پرسشنامه استفاده شده است.

جدول ۶- بررسی پایایی کل پرسشنامه

متغیر	تعداد سوالات	آلفای کرونباخ	Rho_A	CR	AVE
هشداردهی حسابرسان مستقل	۵۲	۰,۹۹۷	۰,۹۹۷	۰,۹۹۸	۰,۹۸۲
کیفیت حسابرسی	۱۶	۰,۹۹۴	۰,۹۹۴	۰,۹۹۶	۰,۹۸۳
هوش هیجانی	۳۳	۰,۹۹۶	۰,۹۹۶	۰,۹۹۷	۰,۹۸۶

همانطور که در جدول (۶) مشاهده می‌شود، مقدار آلفای کرونباخ برای هر سه متغیر بزرگ‌تر از $0/7$ است، لذا سوالات پرسشنامه برای هر کدام از متغیرهای مذکور، از منظر مقدار این شاخص دارای پایایی بوده و می‌توان از آنها جهت گردآوری داده‌ها و سنجش متغیرهای پژوهش استفاده نمود. AVE به معنای میانگین واریانس‌های استخراجی بوده و مقدار آن از $0/5$ بزرگ‌تر است. همانطور که در جدول (۶) مشاهده می‌شود، مقدار این شاخص برای هر سه متغیر بیشتر از $0/5$ است و ابزار گردآوری از منظر این شاخص نیز دارای روایی می‌باشد.

شاخص rho_A نیز برای روایی تشخیصی استفاده می‌شود که برابر با میزان میانگین واریانس استخراج شده^۱ بوده و مقدار آن باید بیشتر از ۰/۷ باشد که نشان‌دهنده روایی تشخیصی متغیرهای پژوهش می‌باشد.

همچنین شاخص CR جهت بررسی پایایی ترکیبی (پایایی سازه) استفاده می‌شود و مقدار آن باید بیشتر از ۰/۷ باشد. همانطور که در جدول (۶) مشاهده می‌شود، سازه با توجه به مقادیر این شاخص دارای پایایی ترکیبی می‌باشد.

۴-۵. شاخص‌های ارزیابی مدل

پس از ارزیابی مدل اندازه‌گیری از نظر پایایی، روایی همگرا و افتراقی، برازش کلی مدل با استفاده از شاخص‌های برازش مدل جهانی ارائه شده توسط SmartPLS ارزیابی شد. این شاخص‌ها به تعیین میزان همسویی مدل ساختاری مشخص شده با داده‌های تجربی کمک می‌کنند. جدول (۷) مقادیر شاخص‌های کلیدی برازش مدل شامل SRMR، NFI، d_ULS، d_G و Chi-Square را ارائه می‌دهد. این مقادیر با آستانه‌های توصیه شده‌ای که معمولاً در ادبیات ذکر می‌شوند، مقایسه شدند.

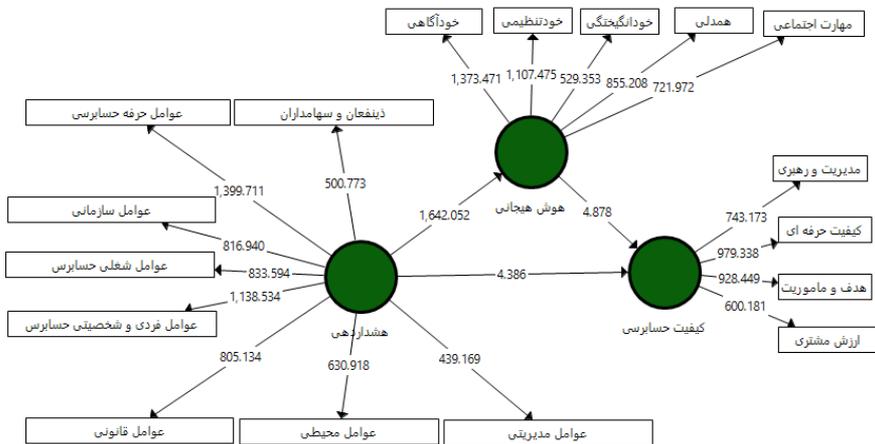
جدول ۷- شاخص‌های نکویی برازش مدل ساختاری

شاخص	SRMR	NFI	Chi-Square	d_ULS	d_G
مقدار قابل قبول	<0.08	>0.9	بدون مرز قطعی (آموزنده)	کمتر بهتر است (نسبی)	کمتر بهتر است (نسبی)
مقدار محاسبه شده	۰,۰۰۴	۰,۹۴۲	۴۶۹,۸۴۰	۰,۰۰۳	۰,۰۰۷
نتیجه	برازش قابل قبول	برازش قابل قبول	قابل قبول	قابل قبول	قابل قبول

مطابق جدول (۷)، مقادیر شاخص‌ها در دامنه مجاز بوده، لذا می‌توان گفت، کلیه شاخص‌های برازندگی مدل پژوهش در دامنه قابل قبول قرار گرفته است.

۵-۵. ارزیابی معناداری روابط مدل معادلات ساختاری و آزمون فرضیه‌ها

پس از تأیید کفایت مدل اندازه‌گیری و برازش کلی مدل در مرحله الگوریتم PLS، در مرحله بعد، از روش بوت‌استرپ در نرم‌افزار SmartPLS، برای بررسی معناداری ضرایب مسیر و آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده شد. در این مرحله، آماره t و سطح معناداری (P-Value) برای مسیرهای مدل محاسبه و براساس آن، فرضیه‌ها تأیید یا رد می‌شوند.

شکل ۳- بررسی معناداری ضرایب مسیر

در شکل (۳)، اعداد موجود بر روی هر مسیر نشان‌دهنده مقدار آماره T است که مقدار P-VALUE محاسبه شده برای هر کدام از آنها نیز $0/0$ می‌باشد. در بررسی معناداری ضرایب مسیر، اگر مقادیر محاسبه شده برای هر مسیر بیشتر از $1/96$ باشد، ضریب موجود در برازش مدل در سطح $0/05$ معنادار است و در صورتی که مقادیر بیشتر از $2/58$ باشند، ضرایب مسیر در سطح خطای $0/01$ معنادار هستند. همانطور که در شکل (۳) مشاهده می‌شود، کلیه مقادیر محاسبه شده بزرگ‌تر از $2/58$ هستند، لذا می‌توان گفت، ضرایب مسیرها در مدل برازش شده در سطح خطای $0/01$ معنادار هستند. در گام بعدی، برای مشخص کردن میزان تأثیر متغیرهای برونزا بر متغیرهای درونزا، به بررسی ضرایب رگرسیونی استاندارد شده مربوط به مسیرهای موجود در مدل پرداخته شد. این ضرایب بیان می‌کند که تغییرات متغیرهای وابسته تا چه میزان (درصد) توسط متغیرهای مستقل مطرح شده در مدل تبیین می‌شود. این میزان تأثیر در جدول (۸) قابل مشاهده است.

جدول ۸- نتایج بررسی مسیرهای مدل با روش معادلات ساختاری

مسیر	شماره مسیر	ضرایب مسیر	انحراف استاندارد	مقدار T	P-VALUE	نتایج آزمون
همداری- کیفیت حسابرسی	۱	۰,۴۷۲	۰,۰۰۱	۴,۳۸۶	۰,۰۰۰	همداری حسابرسان مستقل بر کیفیت حسابرسی تاثیر مثبت و معنادار دارد.
همداری- هوش هیجانی	۲	۰,۹۹۶	۰,۱۰۸	۱۶۵۲,۰۵۲	۰,۰۰۰	همداری حسابرسان مستقل بر هوش هیجانی آنها تاثیر مثبت و معنادار دارد.
هوش هیجانی- کیفیت حسابرسی	۳	۰,۵۲۵	۰,۱۰۸	۴,۸۷۸	۰,۰۰۰	هوش هیجانی بر کیفیت حسابرسی تاثیر مثبت و معنادار دارد.

همانطور که در جدول (۸) مشاهده می‌شود، مقدار آماره T محاسبه شده برای هر مسیر مورد بررسی، بزرگ‌تر از ۲/۵۸ بوده و ضرایب مسیر در سطح خطای ۰/۰۱ معنادار هستند. لذا، فرض صفر آماری مبنی بر عدم وجود رابطه معنادار یا عدم وجود تاثیر معنادار بین متغیرهای طرفین مسیر رد شده و فرض یک آماری مبنی بر وجود تاثیر یا رابطه معنادار بین متغیرهای طرفین در مسیر پذیرفته می‌شود. بنابراین می‌توان گفت:

- فرضیه اول تایید شده و هشداردهی حسابرسان مستقل بر کیفیت حسابرسی تاثیر مثبت و معنادار دارد.

- فرضیه دوم تایید شده و هشداردهی حسابرسان مستقل بر هوش هیجانی تاثیر مثبت و معنادار دارد.

- فرضیه سوم تایید شده و هوش هیجانی بر کیفیت حسابرسی تاثیر مثبت و معنادار دارد.
- فرضیه چهارم تایید شده و متغیر هوش هیجانی بطور غیرمستقیم بر رابطه هشداردهی حسابرسان مستقل بر کیفیت حسابرسی تاثیر مثبت و معنادار دارد؛ زیرا رابطه مسیرهای هشداردهی-هوش هیجانی و هوش هیجانی-کیفیت حسابرسی تایید شده است.
بنابراین می‌توان گفت:

- فرضیه چهارم تایید شده و هوش هیجانی بر رابطه هشداردهی حسابرسان مستقل و کیفیت حسابرسی تاثیر دارد.

برای تبیین میزان اثر غیرمستقیم متغیر مستقل هشداردهی حسابرسان مستقل بر کیفیت حسابرسی از طریق متغیر هوش هیجانی به این شرح عمل می‌شود: برای تعیین میزان تأثیر غیرمستقیم، ضرایب مسیرهای ۲ و ۳ در یکدیگر ضرب می‌گردند.

$$\text{effect} = 0.996 \times 0.525 = 0.523$$

بنابراین، میزان تاثیر متغیر هوش هیجانی بر رابطه هشداردهی حسابرسان مستقل و کیفیت حسابرسی، برابر با ۰/۵۲۳ می‌باشد. همچنین برای تعیین شدت تأثیر متغیر میانجی تحقیق، از آماره واریانس محاسبه شده^۱ استفاده می‌شود. مقدار این شاخص بین ۰ و ۱ است و هر چه به عدد (۱) نزدیک‌تر باشد، نشان‌دهنده قوی‌تر بودن تاثیر است.

$$\text{VAF} = \frac{a \times b}{a \times b + c} = \frac{0.996 \times 0.525}{0.996 \times 0.525 + 0.472} = \frac{0.523}{0.523 + 0.525} = 0.499$$

در رابطه بالا، a و b و c به ترتیب ضرایب مسیرهای ۲، ۳ و ۱ هستند. همانطور که مشاهده

می‌شود، عدد حاصل برابر با ۰/۴۹۹ است، یعنی حدود ۵۰ درصد از اثر کل هشداردهی حسابرسان مستقل بر کیفیت حسابرسی به شیوه‌های غیرمستقیم توسط متغیر میانجی هوش هیجانی تبیین می‌شود.

۶. نتیجه‌گیری

در این پژوهش، تأثیر هشداردهی حسابرسان مستقل بر کیفیت حسابرسی با در نظر گرفتن نقش میانجی هوش هیجانی مورد بررسی قرار گرفت. با استفاده از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری^۱ روابط میان متغیرها تحلیل شد و یافته‌های پژوهش نشان داد که هر سه متغیر مورد مطالعه دارای ارتباط معناداری با یکدیگر هستند.

- **تأثیر هشداردهی حسابرسان مستقل بر کیفیت حسابرسی:** یافته‌های پژوهش نشان داد که هشداردهی حسابرسان مستقل تأثیر مثبت و معناداری بر کیفیت حسابرسی دارد. این یافته‌ها با پژوهش‌های اقبالی (۱۴۰۳)، مارانگو و باربا (۲۰۲۳) و نان و همکاران (۲۰۲۴) همخوانی دارد و تأکید می‌کند که هشداردهی به موقع و دقیق می‌تواند منجر به بهبود شفافیت گزارش‌های مالی، کاهش احتمال تقلب و افزایش اعتماد ذینفعان به اطلاعات ارائه‌شده شود. در ایران، حسابرسی که توانایی شناسایی و گزارش مشکلات را دارند، به بهبود کیفیت حسابرسی کمک می‌کنند. این یافته‌ها اهمیت تقویت مهارت‌های تحلیلی و تصمیم‌گیری حسابرسان را برای ارائه هشدارهای دقیق‌تر و مؤثرتر نشان می‌دهد.

- **تأثیر هشداردهی حسابرسان مستقل بر هوش هیجانی:** نتایج پژوهش نشان داد که هشداردهی حسابرسان مستقل تأثیر مثبت و معناداری بر هوش هیجانی دارد. برخی نتایج پژوهش‌های گذشته نشان دادند که بین این دو متغیر رابطه معناداری وجود دارد. این نتایج با پژوهش شاهعلی‌زاده و همکاران (۱۴۰۱) همخوانی دارد و نشان می‌دهد که حسابرسی که از هوش هیجانی بالاتری برخوردارند، می‌توانند ارتباطات مؤثرتری برقرار نموده و فشارهای شغلی را مدیریت کنند و تصمیمات بهتری در شرایط پیچیده و بحرانی بگیرند. هوش هیجانی به حسابرسان کمک می‌کند تا با تحلیل دقیق‌تر اطلاعات و تعامل بهتر با سایر ذینفعان، هشدارهای مؤثرتری ارائه دهند. این یافته نشان‌دهنده اهمیت توسعه مهارت‌های هوش هیجانی در برنامه‌های آموزشی حسابرسان است.

- **تأثیر هوش هیجانی بر کیفیت حسابرسی:** هوش هیجانی تأثیر مستقیم و معناداری بر کیفیت حسابرسی دارد. این نتیجه بیانگر آن است که حسابرسان با هوش هیجانی بالا می‌توانند با مدیریت

بهرتر تعارضات، افزایش دقت در ارزیابی‌ها و ارتقای تعاملات کاری، کیفیت کلی حسابداری را بهبود بخشند. این یافته‌ها با پژوهش‌های عالی‌پور و زنگنه (۱۴۰۲)، ستایش و همکاران (۱۴۰۳) و یولیانتی و همکاران (۲۰۲۳) همخوانی دارد و اهمیت توجه به هوش هیجانی به‌عنوان یک عامل کلیدی در ارتقای کیفیت حسابداری را برجسته می‌کند. همچنین تأکید می‌کند که سازمان‌ها و موسسات حسابداری باید به شناسایی و توسعه این مهارت در فرآیندهای استخدام و آموزش حساب‌برسان توجه بیشتری داشته باشند.

- نقش میانجی هوش هیجانی در رابطه با هشداردهی و کیفیت حسابداری: هوش هیجانی نقش میانجی معناداری در رابطه بین هشداردهی حساب‌برسان مستقل و کیفیت حسابداری ایفا می‌کند. یافته‌ها نشان داد که حدود ۵۰ درصد از اثر کل هشداردهی بر کیفیت حسابداری از طریق تأثیرات غیرمستقیم هوش هیجانی تبیین می‌شود.

این نتیجه نشان می‌دهد که هوش هیجانی می‌تواند به‌عنوان یک کاتالیزور عمل کرده و اثربخشی هشداردهی حساب‌برسان را در بهبود کیفیت حسابداری افزایش دهد.

براساس نتایج این پژوهش، می‌توان چندین کاربرد عملی برای ارتقای کیفیت حسابداری پیشنهاد داد:

۱. **تقویت مهارت‌های هوش هیجانی با تمرکز بر واکنش به هشدارها:** با توجه به اینکه هشداردهی حساب‌برسان تأثیر مثبتی بر هوش هیجانی دارد، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های آموزشی طراحی شود که حساب‌برسان را در مدیریت هیجانات و پاسخ‌دهی موثر به هشدارها توانمند سازد تا هوش هیجانی آن‌ها ارتقاء یابد و در نتیجه کیفیت حسابداری بهبود پیدا کند.

۲. **برگزاری کارگاه‌های تخصصی درباره اهمیت و نحوه هشداردهی:** آموزش عملی و آگاه‌سازی حساب‌برسان درباره نقش حیاتی هشداردهی دقیق در بهبود هوش هیجانی و کیفیت حسابداری می‌تواند سطح عملکرد آنها را افزایش دهد.

۳. **ایجاد محیط سازمانی حمایت‌گر برای تشویق هشداردهی:** موسسات حسابداری باید فضایی ایجاد کنند که حساب‌برسان بدون نگرانی و با حمایت سازمانی بتوانند هشدارهای خود را مطرح کنند؛ زیرا این امر باعث تقویت هوش هیجانی و در نهایت بهبود کیفیت حسابداری خواهد شد.

نتایج این پژوهش نشان داد که هشداردهی حساب‌برسان مستقل و هوش هیجانی، هر دو به طور معناداری بر کیفیت حسابداری تأثیرگذار هستند. همچنین هشداردهی به طور مستقیم بر هوش هیجانی تأثیر مثبت دارد. این یافته‌ها اهمیت دو عامل هشداردهی و هوش هیجانی را در فرآیند حسابداری برجسته می‌سازد و نشان می‌دهد که هوش هیجانی نقش میانجی مهمی در رابطه بین

هشداری و کیفیت حسابرسی ایفا می‌کند. از یک سو، هشداری دقیق و به موقع حسابرسان باعث ارتقای هوش هیجانی آنها می‌شود؛ چراکه دریافت و ارائه هشدار نیازمند مهارت‌های ارتباطی، مدیریت هیجانات و واکنش‌های مناسب در شرایط فشار است. این فرآیند باعث می‌شود حسابرسان با افزایش هوش هیجانی خود، توانایی بهتری در مدیریت هیجانات و برقراری ارتباط مؤثر با اعضای تیم و سازمان داشته باشند که نهایتاً به بهبود کیفیت حسابرسی منجر می‌شود. از سوی دیگر، هوش هیجانی به عنوان یک مهارت کلیدی، حسابرسان را قادر می‌سازد تا در مواجهه با شرایط پیچیده و چالش‌های حرفه‌ای، رفتارهای هوشمندانه‌تر و انعطاف‌پذیرتری از خود نشان دهند. این امر به افزایش دقت، صحت و قابلیت اطمینان در انجام وظایف حسابرسی کمک می‌کند. یافته‌های این مطالعه با مطالعات پیشین که نقش هوش هیجانی و هشداری را در بهبود عملکرد حرفه‌ای و کیفیت کار تأیید کرده‌اند، همخوانی دارد. بنابراین، توجه ویژه به توسعه هوش هیجانی حسابرسان و فراهم آوردن شرایطی که امکان هشداری بدون نگرانی را فراهم کند، برای ارتقای کیفیت حسابرسی ضروری به نظر می‌رسد. در نهایت، موسسات حسابرسی باید با طراحی برنامه‌های آموزشی ویژه و ایجاد محیط‌های حمایتی، زمینه را برای افزایش هوش هیجانی و بهبود فرآیند هشداری فراهم کنند، تا از این طریق کیفیت خدمات حسابرسی را به طور قابل توجهی ارتقاء دهند.

این پژوهش با وجود دستاوردهای قابل توجه، دارای محدودیت‌هایی نیز بود، از جمله:

- **محدودیت جغرافیایی:** داده‌های این تحقیق تنها در ایران جمع‌آوری شده و ممکن است نتایج آن به سایر کشورها قابل تعمیم نباشد.

- **نمونه‌گیری:** جامعه آماری ممکن است محدودیت‌هایی در تعمیم نتایج به کل صنعت حسابرسی داشته باشد.

برای پژوهش‌های آینده، پیشنهادات زیر مطرح می‌شود:

- ۱) مطالعه رابطه بین این متغیرها در کشورهای مختلف و مقایسه نتایج،
- ۲) بررسی تأثیر سایر عوامل میانجی مانند فرهنگ سازمانی یا تجربه کاری بر روابط مورد بررسی،
- ۳) استفاده از روش‌های کیفی برای بررسی عمیق‌تر نقش هوش هیجانی در عملکرد حسابرسان.

منابع

- اقبال، حانیه (۱۴۰۳). بررسی تأثیر هشداردهی در رابطه با تقلب بر کیفیت حسابرسی با توجه به نقش میانجی اخلاق حرفه‌ای. دز: تهران: چهارمین کنفرانس ملی مدیریت بازرگانی، کارآفرینی و حسابداری ایران.
- جعفری، کرامت؛ آزادی هیر، کیهان؛ فدائی، مهدی (۱۴۰۰). ارائه الگویی برای شناسایی عوامل تأثیرگذار بر کیفیت حسابرسی با به‌کارگیری روش دلفی و منطق فازی. *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*، ۱۰(۳۸)، ص ۲۶۹-۲۸۴.
- حمصیان کاشانی، زهرا؛ حاجیها، زهره (۱۴۰۲). تبیین مدل کیفیت اظهارنظر حسابرسی مبتنی بر هوش اخلاقی، هوش معنوی و پیشینه رفتاری شرکای حسابرسی. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۱۳(۴)، ص ۱۶۵-۱۹۴.
- ستایش، محمدحسین؛ دهداری، الیاس؛ صادقی، مینا؛ مسعودی، یونس (۱۴۰۳). تأثیر شایستگی‌های هوش هیجانی بر رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۱۴(۴)، ص ۳۱-۴۸.
- شاهعلی‌زاده، رامین؛ حیدری‌پور، فرزانه؛ نیکو مرام، هاشم؛ رهنمای رودپشتی، فریدون (۱۴۰۱). نقش میانجی هوش هیجانی در رابطه رهبری اخلاقی با قصد هشداردهی خطاکاری در مؤسسات حسابرسی. *دانش حسابداری*، ۱۳(۱)، ص ۳۱-۵۸.
- عالی‌پور، نعمت‌الله؛ زنگنه، مهسا (۱۴۰۲). *عوامل مؤثر بر توانایی کشف تقلب از طریق رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی*. در: اولین کنفرانس ملی رهیافت‌های نوین مدیریت، اقتصاد، تجارت جهانی، حسابداری و بانکداری در هزاره سوم. کاشانی‌پور، محمد؛ کرمی، غلامرضا؛ خنیفر، حسین؛ شعبانی، کیوان (۱۳۹۸). بررسی قصد هشداردهی حسابرسان مستقل درباره خطاکاری: کاربرد نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده. *حسابداری ارزشی و رفتاری*، ۴(۸).
- مالکی، مرضیه؛ ساعدی، رحمان (۱۴۰۱). بررسی رابطه هوش هیجانی با عملکرد حسابرسان. *دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۲۳(۳).
<https://doi.org/10.30486/jsrp.2022.1929333.2959>
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational behavior and human decision processes*, 50(2), p. 179-211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)
- Antoh, A., Sholihin, M., Sugiri, S. & Arifa, C. (2024). A perspective on the whistleblowing intention of internal auditors: An integrated ethical decision-making model. *Cogent Business & Management*, 11(1). <https://doi.org/10.1080/23311975.2023.2292817>
- Chan, D.K. & Liu, N. (2022). Financial reporting, auditing, analyst scrutiny, and investment efficiency. *The Accounting Review*, 97(5), p.163-188.
- DeAngelo, L.E. (1981). Auditor size and audit quality. *Journal of accounting and economics*, 3(3), p. 183-199. [https://doi.org/10.1016/0165-4101\(81\)90002-1](https://doi.org/10.1016/0165-4101(81)90002-1)
- Ewert, R. & Wagenhofer, A. (2019). Effects of increasing enforcement on financial reporting quality and audit quality. *Journal of Accounting Research*, 57(1), p.121-168.
- Goleman, D. (1998). Emotional intelligence that leads to success. *Emotional Intelligence*, no. 2, p. 9-42.
- Hair, J.F., Hult, G.T.M., Ringle, C.M. & Sarstedt, M. (2022). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling*. (3rd ed.). Sage publications.
<https://doi.org/10.1007/978-3-030-80519-7>
- Harris, M.K. & Williams, L.T. (2020). Audit quality indicators: Perspectives from Non-Big Four audit firms and small company audit committees. *Advances in Accounting*, no. 50, p. 130-148.
- Maragno, L.M.D. & Borba, J.A. (2023). The impact of audit committee quality on best practices of

- whistleblowing: Evidence from Brazilian companies. *Latin American Business Review*, 24(3), p. 311–332. <https://doi.org/10.1080/10978526.2023.2240253>
- Nan, L., Tang, C. & Ye, M. (2024). Auditing with a chance of whistleblowing. *SSRN*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4052083>
- Patterson, E.R., Smith, J.R. & Tiras, S.L. (2019). The effects of auditor tenure on audit quality and the moderating role of industry specialization. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 34(4), p. 591–615. <https://doi.org/10.1177/0148558x19844914>
- Werts, C.E., Linn, R.L. & Jöreskog, K.G. (1974). Intraclass reliability estimates: Testing structural assumptions. *Educational and Psychological Measurement*, 34(1), p. 25–33. <https://doi.org/10.1177/001316447403400104>
- Yulianti, Y., Zarkasyi, M.W., Suharman, H. & Soemantri, R. (2023). Effects of professional commitment, commitment to ethics, internal locus of control, and emotional intelligence on the ability to detect fraud through reduced audit quality behaviors. *Journal of Islamic Accounting and Business Research*, 15(3), p. 385–401. <https://doi.org/10.1108/JIABR-02-2022-0039>

